

BEHOUDEN & BEWAREN

nieuwsbrief

nummer 32– oktober2021

STICHTING DORPSBEHOUD
HARDINXVELD-GIESSENDAM

HET BEHOUDEN WAARD

Panden in, wandeling met informatie over, tradities van. Zaken die aan bod komen in deze nieuwsbrief. Zaken over ons dorp. Dingen die iets zeggen over het karakter ervan. Maar wat houdt dat eigenlijk in, karakter? En waarom maken wij als Stichting Dorpsbehoud ons daar zo druk over? Definitie van karakter volgens wikipedia: 'De kenmerken die bij een bepaalde persoon horen. Het begrip karakter duidt op min of meer onveranderbare, stabiele eigenschappen' En elders: '...Vermoedelijk ligt een deel van het karakter vast in erfelijke eigenschappen, maar zeker is hoe dan ook dat de omgeving een grote invloed heeft op het karakter. "...karakter plus input (invloed) is output (resultaat)...'. Anders dan bij het karakter van een mens is het karakter van een dorp helaas gemakkelijker te veranderen dan soms wenselijk is. Blijkt dat minder stabiel te zijn en veel kwetsbaarder voor allerlei invloeden van buitenaf. En komt de uiteindelijke 'output' er minder rooskleurig van af, als we niet uitkijken. Invloeden zijn onvermijdelijk en ook niet verkeerd, maar laten we zuinig zijn op het unieke karakter van ons dorp.

Het behouden waard!

Liesbeth Leenman

Voorbeeld van verandering van karakter

KIJKEN IS WAT ANDERS DAN ZIEN

KARAKTERISTIEKE PANDEN

Hoogste tijd voor aandacht voor cultuurhistorische en karakteristieke huizen en andere gebouwen in Hardinxveld-Giessendam! De laatste keer dat de bestaande monumentenlijst geactualiseerd is, is inmiddels al vele jaren geleden. In samenspraak met wethouder Nederveen van cultuur heeft de Stichting Dorpsbehoud het daarom op zich genomen de stand van zaken van dit moment in beeld te brengen.

Architect Arie van der Meijden en beeldend kunstenaar Evert van Lopik zijn, gewapend met fotocamera, het dorp doorgegaan om een lijst van panden samen te stellen, die op het punt van historie, bouwkundige elementen of anderszins aandacht verdienen. Hierbij hebben ze alleen die panden meegenomen die nadrukkelijk de moeite waard bleken. Bepalend hierbij was de aanwezigheid van een 'stukje historie', zoals het geheel, resterende zaken die herinneren aan vroeger gebruik (hoepelmakerij of werkplaats), resterende elementen, metselwerk, raampartijen, portieken e.d.

Feitelijk moet er worden geconstateerd dat de afgelopen decennia veel cultuurhistorisch erfgoed is verdwenen door her-, ver- of nieuwbouw. Mogelijk kan door het samenstellen van een nieuwe monumentenlijst het –afgaande- tij gekeerd worden!

T.z.t. zal de nieuwe lijst op diverse manieren worden gepubliceerd en er aandacht aan worden besteed.

Een voorbeeld van een gemeentelijk monument in de Peulenstraat

ZO KAN HET OOK

Van een verbouwing meer of minder kijkt dit pand in Buitendams niet op! Het heeft het tenslotte in zijn lange bestaan vaker meegemaakt. Op de linkerfoto, zo'n 5 jaar geleden genomen, is duidelijk te zien wat oud is en wat nieuw. Bij het achterste, linker gedeelte zie je namelijk de oude raampartijen van de oorspronkelijk erin gevestigde hoepmakersschuur terug. Het voorste, rechter gedeelte is in de jaren '50 of '60 nieuw gebouwd op de fundamenten van een vroeger woonhuis. Hoewel één huis, niet echt een bij elkaar passend geheel. En dan nu! Niets afgebroken en toch een compleet ander huis, in een stijl die de twee verschillende gedeeltes met elkaar verbindt. Met de nodige creativiteit een metamorfose van een huis met weinig uitstraling tot een huis bomvol karakter! Zelfs nog niet af belooft het heel wat. Zo kan het dus ook!

WANDELEN MET GIDS

Op 7 oktober j.l. konden er in het traject Peulenstraat/Het Laantje/Kerkweg/Buitendams met regelmaat groepen mensen waargenomen worden. Personeelsleden van het gemeentehuis die, onder leiding van een gids van de Stichting Dorpsbehoud, leuke en leerzame voorlichting kregen over hetgeen daar te zien is. Historie, wetenswaardigheden, architectonische bezienswaardigheden, anekdotes, het kwam allemaal aan bod. Veel van de deelnemers zeiden aangenaam verrast te zijn door de informatie en daardoor een andere, verfrissende kijk te hebben gekregen op het dorp. Na afloop werd er onder het genot van een drankje nagepraat met o.a. de gidsen. Een geslaagde middag!

Wie ook zo'n leuk uitje wil met personeel, vereniging, familie of vriendenclub, kan contact opnemen met de secretaris van de Stichting Dorpsbehoud, Liesbeth Lenman of met voorzitter Dick de Jong.

Vol belangstelling voor het verhaal van de gidsen

MIJN DORP

DE GONDELVAART

Om heel eerlijk te zijn weet ik niet eens precies of we het nu dit of vorig jaar gemist hebben. Het grote tweejaarlijkse spektakel op de Giessen: de Gondelvaart!

Al zo lang als ik me herinner, was het om het andere jaar in september. Vorig of dit jaar zou de 38^e plaats vinden, lees ik op de website. En dan om de 2 jaar, dus reken maar uit hoe ver de traditie reikt.

Als kind van een jaar of 6 mocht ik er voor het eerst heen. Wat een feest!

In het bijna-donker nog naar buiten, terwijl je eigenlijk naar bed moest. Warm aangekleed, want de avonden werden immers al kouder. En dan lopend, in een hele stoet mensen, naar de Giessenkant.

Samengepakt wachten op wat komen ging. Het donker, dat langzaam inviel en de spanning die steeds meer opliep: "Zie je al wat, hoor je al iets?" En dan –eindelijk!-, in de verte, om de bocht, de eerste boot. Langzaam naderde daar een waar sprookje. Zoete klanken, bonte lichtjes, feestelijk verklede mensen, schitterende taferelen. Een heus feeëriek schouwspel! De donkere, stille avond, het kalme water, de pinkelende weerspiegeling van de lichtjes; hoe zou dat geen blijvende indruk achterlaten bij een kind? In mijn jeugdherinneringen waren die avonden altijd stil en zwoel, geheel passend bij de sfeer.

Sprookjesachtige taferelen

Gek genoeg was het toch niet altijd zo, was mijn latere ervaring. Ik herinner me nog goed een koude, winderige, kletsnatte avond. Wij met onze kinderen op elkaar gepakt in onze open roeiboot, tussen stapels dekens en kussens en met een groot zeil over ons hoofd. Maar of dat de pret nu drukte? Bepaald niet! Gaf het niet juist iets extra's? Hoe knus was het om lekker warm en droog in een soort nest, dobberend op het water, bij elkaar te zitten genieten! Een mand vol met lekkers mee, warme chocomelk uit een thermoskan... Eerlijk gezegd een heel gedoe, maar hoe leuk wil je het hebben?

En dan heb ik de voorpret nog niet eens genoemd! Alles wat comfortabel en los was naar de boot slepen, een geïmproviseerde mast met stormlantaarn ("denk om de olie!") aan de boot fabriceren en zelfgebakken koekjes inpakken, chocomelk maken...

Overall in de buurtuinen hetzelfde tafereel en dan, tegen het donker, een heuse exodus van allerlei mogelijke vaartuigen, stampvol afgeladen met burens en aanhang.

Een zo goed mogelijk plekje zoeken aan de drukke oevers en dan genieten maar!

Na afloop de reis in een sliert bootjes, verlicht met zak-en stormlampen, door het donker terug. Niet alleen de eigenlijke gondelvaart, maar zeker ook de dingen eromheen, zorgden ervoor dat het een heus evenement was.

En als dat voor ons al zo was, hoe moet dat dan zijn voor de deelnemers?

Wéken van tevoren kregen wij bericht dat wij de doorvaart in de Giessen achter ons huis in die-en-die-week vrij moesten maken voor de zolderbakken die verderop opgetuigd zouden worden. Op gezette tijden passeerde een karavaan van platte schuiten, in een rij voortgetrokken door een klein sleepbootje. Vrolijke mannen die luidruchtig en vakkundig met een lange vaarboom in de hand en overspringend van boot naar boot, alles in goede banen leidden. Met obstakels als de damsluis en de lastige doorgang onder het 'heultje' door bepaald geen sinecure!

Hoeveel mensen zetten zich iedere keer voor het hele gebeuren in? Organisatie, botenhalers, jury, verkeersleiders, mensen die hun tuinen prachtig versieren, buurtverenigingen en, niet als minste: de opbouwers en 'bevolkers' van de boten! Hoeveel tijd en werk zal daar aan besteed zijn?

Als je er zo over nadenkt, toch wel iets om trots op te zijn toch? Dat wij in ons dorp zo'n bijzonder spektakel voorgeschoteld krijgen, en dat iedere 2 jaar weer? Eén van de dingen die samenbinden en mij doen beseffen hoe uniek ons dorp toch wel is. Ook dit: waard om te behouden!

Liesbeth Leenman

Nog lege schuiten onderweg

(BIJNA) VERGETEN WOORDEN

TANEN

Iemand met een getaande huid heeft bepaald geen babyvelletje. Het roept beelden op van een oude zeerot, blootgesteld aan weer en wind. De huid geloid, getaand.

Een tanige kerel, ook zo'n uitdrukking. Afkomstig van een oud beroep: tanen. In Boven-Hardinxveld werd het vroeger veelvuldig beoefend. Door zogenaamde taanders.

Zij kookten zeilen, touwen, visnetten en dergelijke in taan, een aftreksel van eikenschors, om ze duurzamer te maken. Door dit tanen ontstond er een gelige of bruine kleur, waardoor tanen ook de betekenis van 'vaal worden' kreeg. Daaruit ontstond de figuurlijke betekenis (in glans) achteruitgaan.

In tegenstelling tot een getaand visnet is het beroep minder goed geconserveerd.

Zelfs het woord is bij velen niet meer bekend.

Bij de taanketel

HET GROENE DORP

HET HELSE KABAAL VAN NATUURBELEVING

Anno nu is het beleven van de natuur een must. Iedereen vindt dat we met regelmaat de natuur in moeten. Kennelijk komt dat doordat er nog maar zo weinig van over is. Zelfs zo weinig dat we de dichter J.C. Bloem gelijk moeten geven toen hij dichtte: 'Wat is natuur nog in dit land? Een stukje bos, ter grootte van een krant, een heuvel met wat villaatjes ertegen...'

En de natuur die ons nog rest brengen we met elkaar ook nog eens in diskrediet. We kappen bomen of ons leven er van af hangt. De graslanden hebben we zo gecultiveerd dat er nauwelijks meer klaver in staat; wel allerlei planten die insecten niet lekker vinden. En daarom blijven ook de vogels weg, want die eten insecten. We brengen de laatste stukjes natuur alsnog in cultuur of bouwen alles vol met huizen en bedrijven, leggen overal wegen en spoorlijnen aan. Kortom we verkwanselen de natuur. En daarom moet de rest van de samenleving ineens gaan zorgen voor meer natuur, zoals in Natura 2000 wordt beschreven.

Als ergens een bepaalde vogelsoort wordt waargenomen stuiven we er met razende automotoren heen om er een glimp van op te vangen, zodat het beestje bij de eerste ontmoeting met de mens al een goed heenkomen zoekt.

En als in de vroege herfst de eerste bladeren beginnen te vallen komen er mensen in oranje pakken om alle blad weg te blazen. Niet alleen wat al op de grond ligt; alle bladeren. Nog even en dan worden de bladeren geplukt voor ze vallen. Dat er bladeren worden geveegd is nog tot daar aan toe. Maar de herrie die hierbij wordt geproduceerd is verschrikkelijk. Met een hels kabaal worden de straat, het gazon, de grasperken en de borders leeggehaald. Wat wil ik toch graag echt terug naar de natuur...

Dick de Jong

Stilletjes dwarrelen de bladeren omlaag, maar dan...

KLANKBORD

Een groen(er) dorp. Stichting Dorpsbehoud maakt zich er sterk voor! We vinden het dan ook fijn dat wij door de gemeente uitgenodigd zijn mede zitting te nemen in een klankbordgroep inzake het groen in het dorp. De taak van de klankbordgroep is meedenken, meelesen, inbreng leveren op verschillende gebieden van het groenbeleid.

In het groenbeleidsplan van de gemeente komen zaken aan de orde zoals klimaatadaptatie, biodiversiteit, beeldkwaliteit, normen voor groen bij nieuwbouw wijken, onderhoud van groen door inwoners etc. Goed als we met elkaar hetzelfde nastreven!

Groen (geel en rood) in de Wielwijk

EEN OMMETJE

HOORNAAR

Rondje Oudendijkse Molen.

Lengte: 3 km.

Start: Bij de bocht van de Dorpsweg/Grote Waard.

Ondergrond: meest onverharde paden.

In de bocht van de Grote Waard en de Dorpsweg [1] loopt een verhard pad tussen bebouwing door naar het westen, richting een voormalige stoeterij (paaltje 82). We laten de rode gebouwen links liggen en lopen de kade langs het water op, richting de molen. Een prachtig pad om te bewandelen met rechts, soms wat verscholen achter een rietkraag, het veenriviertje de Giessen. Een oud riviertje, dat slingerend zijn weg baant door de weilanden. Links het uitzicht over weidegebied en in de verte de wat hoger gelegen toren van Hoornaar. Via een klaphekje betreden we het terrein van de Oudendijkse molen. Een markant gebouw in zijn omgeving. Een wipmolen, gebouwd in 1683, nu nog in gebruik om de polder te bemalen, op vrijwillige basis. We lopen nog een eindje door over de kade, nieuwsgierig bekeken door wat dartele pinken. Na een kleine driehonderd meter, bij een richtingaanwijzer [2], steken we linksaf het weiland over en gaan over het bruggetje linksaf de tiendweg op [3]. Een idyllisch weggetje tussen twee rijen knotwilgen door, met aan weerszijden een prachtig uitzicht. Op een gegeven moment lopen we over het parkeerterreintje van natuurswemplas 'De Donk' [4]. Hier wordt 's zomers heel wat (gratis) afgeploeterd en –gezwommen, getuige de nog in gebruik zijnde badhokjes. Wij lopen echter door. Het wegje heeft hier inmiddels de indrukwekkende naam Lutjewaardsemiddenweg en voert ons onder mooie vergezichten terug naar de Dorpsweg [5]. Daar gaan we naar links, tot we bij ons beginpunt aanbelanden. [1]

SEIZOENSPLAATJES

Onmiskenbaar herfst in het dorp!

WILT U DE NIEUWSBRIEF OOK GRATIS ONTVANGEN?

STUUR EEN E-MAIL NAAR NIEUWSBRIEF.SDB@GMAIL.COM

COLOFON

Redactie : Liesbeth Leenman
Tekst : Liesbeth Leenman en Dick de Jong
Foto's : Liesbeth Leenman
Fotobewerking : Liesbeth Leenman
secretariaat : Kerkweg 72, 3371 AG Hardinxveld-Giessendam

www.dorpsbehoudhg.nl

dorpsbehoudhg@kpnmail.nl